

нування на ринку. На рис. 1 зображено взаємодію підсистем обліку та відношення до середовища функціонування підприємства.

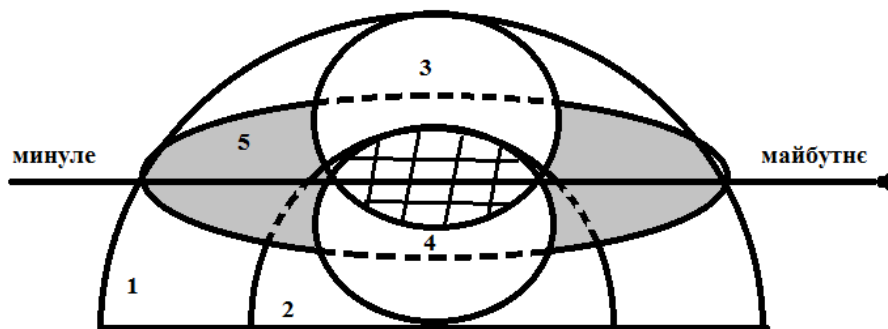

Рис. 1. Модель взаємодії підсистем обліку[2, с. 3]

Умовні позначки на рис. 1:

1 – зовнішнє середовище; 2 – внутрішнє середовище; 3 – фінансовий облік; 4 – управлінський облік; 5 – стратегічний облік.

На рис. 1.1 видно, що інформація підсистеми фінансового обліку (3) призначена для користувачів зовнішнього (1) і внутрішнього (2) середовищ. Управлінський облік (4) задовольняє потреби внутрішніх користувачів. Підсистема стратегічного обліку (5) орієнтується на інформацію майбутнього і використовує дані фінансового і управлінського обліку. Всі підсистеми взаємопов'язані між собою і утворюють цілісну систему обліку підприємства в ринкових умовах його функціонування.

Система управління – це складний процес, який по суті охоплює управління ресурсами, процесами, капіталом, зобов'язаннями, витратами і доходами, фінансовими результатами тощо, а отже потребує вичерпної, достовірної, оперативної облікової інформації. Протидіють отриманню такої інформації різні чинники, серед яких застарілі інструктивні та методичні матеріали з організації обліку витрат, недостатня відповідність сучасним вимогам регламентування відображення витрат в існуючій нормативно-правовій базі; відсутність методичних матеріалів з організації контролю; недосконалість первинних документів з обліку виробничих витрат та інші чинники, котрі не сприяють ефективному використанню виробничих ресурсів для всебічного розвитку підприємств і досягненню значно вищих результатів діяльності. У зв'язку з цим, удосконалення методики та організації обліку витрат є важливим завданням для підприємств різних галузей.

Оскільки облік є основним постачальником інформації, то для того, щоб ця інформація задовольняла всі потреби її споживачів, необхідно розробити науково обґрунтовану концепцію обліку на підприємстві. Концептуальні основи можна вважати закономірностями функціонування системи обліку.

Концептуальну основу обліку витрат треба розробляти, починаючи з суттєвих характеристик облікової інформації:

Рис. 2. Характеристики облікової інформації [4, с. 28-29]

Другим етапом є розробка структури й змісту концептуальної моделі обліку витрат:

- визначення бухгалтерського обліку як системи, що складається з окремих підсистем і основних завдань кожної з них;
- теоретична модель побудови обліку;
- категорії обліку, закономірності, термінологія;
- визначення суб'єктів і об'єктів обліку та їх облікове тлумачення;
- розробка моделі облікової політики.

Фінансовий облік організовується за єдиними правилами або принципами, які можна назвати закономірностями методології обліку. До таких закономірностей відносять:

- принцип собівартості (елементи фінансової звітності оцінюють як оплачені гроші плюс поточна ціна всіх отриманих грошових компенсацій);
- принцип реалізації (виручка-витрати=прибуток);
- принцип погодженості (дохід за період порівнюється з витратами за такий же період);
- принцип повного розкриття інформації (подається фінансова звітність і даються примітки щодо оцінки окремих статей звітності).

Для уточнення принципів фінансового обліку вводяться обмеження до порядку складання фінансових звітів:

- обмеження порога визнання (несуттєві статті й суми відображаються і обліку, але можуть не розкриватися, якщо вони не мають суттєвого значення для прийняття рішень);
- обмеження щодо обліку (витрати на облік не повинні перевищувати тих вигод, які дає облікова інформація);
- обмеження консерватизму (потрібно уникати переоцінки активів і доходів та недооцінки зобов'язань і витрат).

Останнім етапом концептуальних основ моделі фінансового обліку є процедури або алгоритм збору й обробки даних.

До процедур обліку відносять:

- вимоги до документування господарських операцій;
- збір та обробка документів;
- способи групування даних;
- послідовність запису операцій у регістри синтетичного і аналітичного обліку;
- заповнення Головної книги;
- заповнення форм фінансової звітності.

Е.С. Хендріксен і М.Ф. Ван Бреда [3, с. 83] вважають, що основними елементами концептуальної основи обліку є:

1. Цілі обліку – наміри або підсумок дії, завдання.

2. Якісні характеристики, які роблять облікову інформацію корисною, її атрибути.

3. Основні принципи обліку – положення, які лежать в основі визначення розмірів (оцінок) господарських фактів і розкривають їх у такій формі, в якій вони мають зміст для користувачів облікової інформації.

4. Стандарти, які інтерпретують та використовують менеджери в різних ситуаціях і використовують для вирішення фінансових проблем обліку.

Беручи до уваги елементи концептуальної основи й узагальнення вивченої наукової літератури нами розроблено модель концепції обліку витрат (рис. 3).

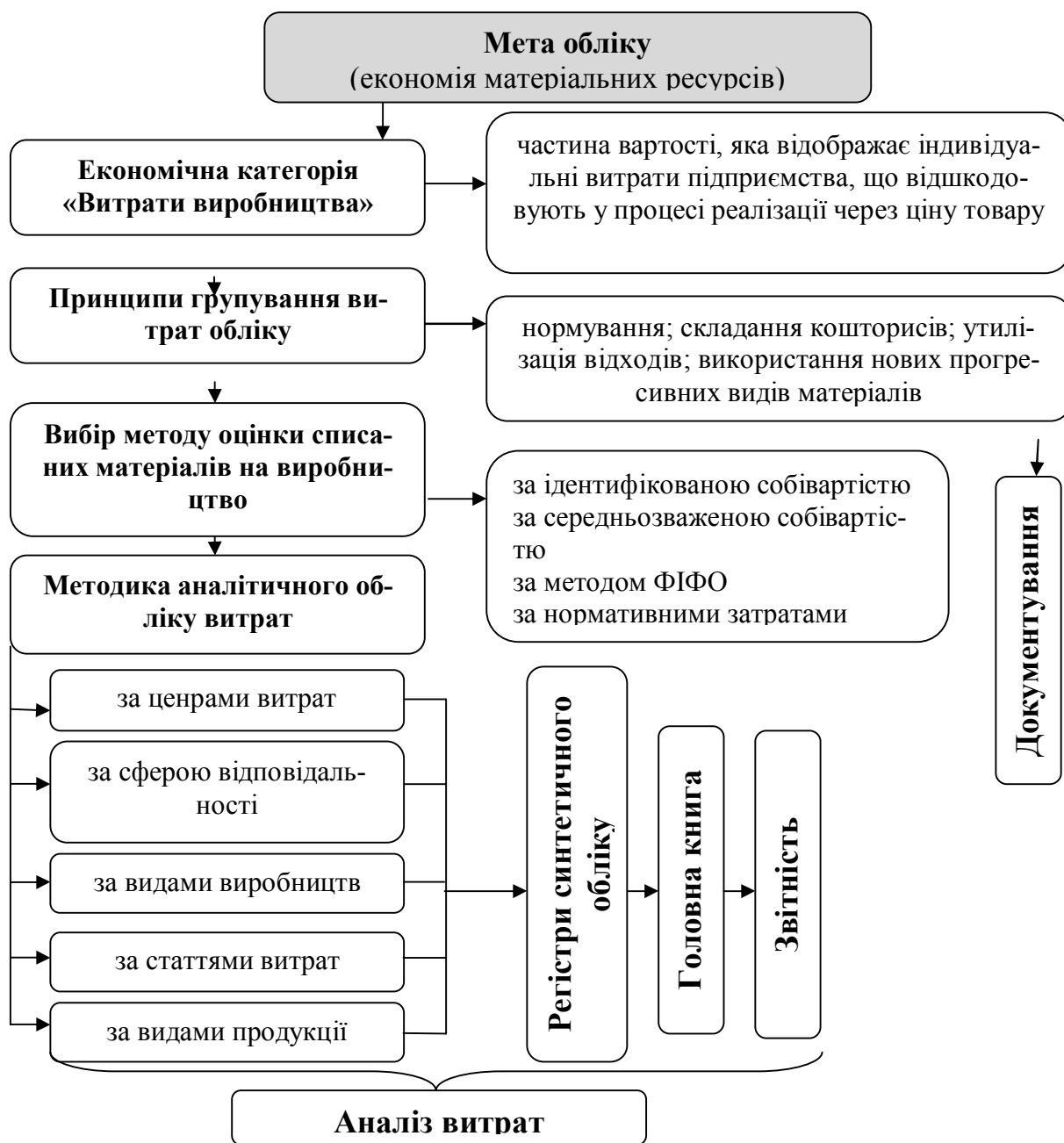

Рис. 3. Концептуальна модель обліку витрат (розробка автора)

Такий механізм забезпечує упорядкування та трансформацію процесів виникнення витрат, в динамічну інформацію для потреб аналізу. Застосована на підприємстві концептуальна основа обліку витрат дасть можливість приймати оперативні, тактичні і стратегічні рішення щодо управління витратами.

Список використаної літератури:

1. Гуцайлюк З. Деякі питання реформування системи бухгалтерського обліку: концепція та реалізація [Текст]/Бухгалтерський облік і аудит.– 2007.– №10. – С. 11–17.
2. Олійник О. І. Концепція обліку витрат і доходів у менеджменті лісогосподарських підприємств [Електронний ресурс]// Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/APE/2009_8/242-249.pdf
3. Хендриксен Э.С. Теория бухгалтерского учета [Текст]/ Э.С. Хендриксен, М.Ф. Ван Бреда. – М.: Видавництво: Финансы и статистика 1997–576с.
4. Пушкар М. С. Фінансовий облік. [Текст]/ М. С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 628 с.

*Олексій М.А., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., доцент Кулик Р.Р.*

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується фінансовою нестабільністю, причиною і наслідком якої є проблема неплатежів, характерна для господарюючих суб'єктів. Економічна циклічність, періодичні спади та кризи неплатежів призводять до погіршення стану розрахунків між суб'єктами господарювання, викликає ріст обсягів дебіторської заборгованості.

Даний факт актуалізує необхідність раціональної організації обліку та проведення аудиту дебіторської заборгованості, а також забезпечення мінімальних гарантій для користувачів фінансової звітності щодо достовірності, реальності, повноти і законності наведеної про неї інформації. В Україні ця проблема набуває особливого значення, оскільки вітчизняна система обліку перебуває на стадії реформування відповідно до міжнародних стандартів.

У таких умовах невирішеними залишаються проблеми, пов'язані з термінами погашення дебіторської заборгованості, необхідністю створення резерву сумнівних боргів і вибору методу його нарахування.

Дослідження сутності дебіторської заборгованості та особливості її обліку висвітлюються у працях таких науковців: Ф. Ф. Бутинця, З. В. Гуцайлюка, С. Ф. Голова, С. Д. Батехіна, І. А. Бланка, В. П. Завгороднього, В. В. Ковальова, Г. В. Савицької, К. С. Сурніної, Я. В. Соколова, В. В. Сопка, та інших. Однак, не всі проблеми обліку дебіторської заборгованості